

ERICA. 5de JAARGANG: N° 4/1977.
Driemaandelijkse uitgave van de Werkgroep Natuurgidsen Limburg:
aangesloten bij NAL (NatuurbeschermingsActie Limburg).
ZETEL: Natuurwetenschappelijk Museum Bokrijk.
REDAKTIE: alle Limburgse Natuurgidsen.

VOORZITTER: tel: 011/ 41 31 86.

VERZENDER:

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Roger Schoebben, Dorpsstraat, 16, 3745 Eigenbilzen.

SECRETARIAAT: tel 011/ 73 52 79.

PENNINGMEESTERES: Bankrekening: 235-00102 48-75.

COORDINATIE VAN DE WANDELPROGRAMMA'S:

COORDINATIE VAN DE VORMINGSACTIVITEITEN:

Cécile Uleneers, Steenweg Linde, 24, 3570 Peer-Linde.

IN DEZE UITGAVE:

Dag lieve mensen, dag allemaal.....	2.
Open brief aan Luc D'Hoore.....	5.
Goed voor een grímlach.....	5.
Grote geesten houden van open ruimten, kleine geesten bouwen ze vol.....	6.
Nabeschouwingen.....	9.
Zeldzame kruiden.....	11.
Bomen.....	14.
Nagepeinzen over de mossenuitstap.....	16.
Mossen op stenen en muren.....	16.
Winterwandelingen.....	21.
Vormingsactiviteiten voor de gidsen.....	22.
Nieuwjaarse zoete, het verken heeft vier voete.....	27.
Oudejaarsavond, Nieuwjaarswensen, nieuwjaarsmorgen.....	31.

Gedeeltelijke of gehele overname van artikels is alleen mogelijk
ten dienste van de natuurbescherming en na toelating van de au-
teur.

Meningen, stellingen en uitspraken, afgedrukt in deze uitgave,
strijdig met de doelstellingen van de vereniging, worden door
de redactie van commentaar voorzien. Recht op antwoord wordt
gewaARBORGd.....

2.

Dag lieve mensen..... dag allemaal.

Erica schijnt te bevallen in haar nieuwe kleedje. Er zijn positieve reacties geweest. Sommigen hadden ook lof voor onze brouwsels. Daar zijn we dan ook echt blij om. Bedankt lieve mensen, we doen dan maar door. Wat niet belet dat betersweters zich altijd mogen laten horen.

Alle cursisten, natuurgidsen en wandelingseiders blijven een gratis nummer ontvangen. Eventuele liefhebbers buiten de Werkgroep kunnen abonneren worden voor het peulschilletje van 50 frank. 't Is maar een symbolische som, want ^{er} doe je nog voor 50 frank? Ook bevriende organisaties blijven abonneren. Overschietende nummers worden her en der gratis uitgedeeld op de wandelingen. Er zal een aanvraag worden gericht aan de Minister om de bibliotheken van een nummer te mogen voorzien. We hebben dan weer een inkomsten-bron meer en we hopen dan weer zoveel mensen meer te bereiken.

Er wordt geen afzonderlijk wandelprogrammaboekje meer uitgegeven. De wandelingen worden gegroepeerd per seizoen en zullen in Erica en de pers bekend gemaakt worden. Dat is actueler en andere verenigingen krijgen zo een volledige lijst in handen. Aanvullingen blijven mogelijk. Klachten over een onvolledige programmatie zullen er wel altijd blijven, want er komen steeds maar wandelingen bij (....gelukkig, zeg). Eens te meer vragen we dan nog maar eens ze tijdig door te spelen aan Cécile die de zorg heeft voor de coördinatie. Zij zal ook voor losse uitdeelbladen blijven zorgen.

Er is dit jaar een overweldigende belangstelling geweest voor onze geleide wandelingen. Meer dan 100 werden er ingericht. Onze warme waardering daarvoor, mensen. Het wordt zelfs noodzakelijk dat er onder het verlot gidsen ter beschikking zijn. Ondanks een aantal dat lager ligt in die periode, is toch de belangstelling stijgende. Niet iedereen loopt weg.

In sommige gebieden wordt het zelfs te druk. Daarom is 't misschien 't overwegen waard, de wandelingen niet meer door de specifieke kernen te leiden. Dit zal de rust meer bevorderen en storing voorkomen. Misschien kunnen sommige wandelingen over een groter tijdsbestek worden gespreid? Misschien kunnen de groepen worden gedeeld in kleinere aantallen? Soms lijkt het wel een invasie. En dat kan toch niet de bedoeling zijn. Elk geval moet uiteraard afzonderlijk bekeken worden.

De laatste tijd is er heel wat te doen geweest over de kruidenplukkerij. Guido Steenberghe deed daar reeds heel wat stof over opwaaien met zijn artikel in de C.V.N-krant jrg 7/nr. 2/ mei 77/ blz 1. De Werkgroep Natuurgidsen Limburg heeft besloten in deze zaak geen extreem standpunt in te nemen. Laten we de mensen meer begeleiden zodat ze meer inzicht krijgen. De zeldzaamheden, noch de vogels noch de planten, worden best voorlopig niet meer speciaal getoond. Men kan wijzen op de mogelijkheid om andere kruiden te gebruiken dan de zeldzame, want meestal bestaan er voor éénzelfde kwaal verschillende geneesmiddelen. Zelfkweek in een kruidentuintje lijkt ons meer aangewezen. Late we ons voorzien van adressen waar belangstellenden over dit onderwerp kunnen worden voorgelicht. Neem contact op met de plaatselijke VELT-kernen, zo krijg je daar een vinger in de pap. Niet om de baas te spelen, maar om inzicht te krijgen in het probleem, zodat het kan doorgevoerd worden.

Misschien kunnen we de mensen wijzen op de houding van de Oosterlingen. In plaats van een plant te plukken om ze te bekijken, gaan zij op hun knieën zitten om ze te bewonderen. Ik denk, dat deze houding ons iets kan leren. Buigen moeten we ons..... heel diep buigen.....heel klein worden uit eerbied voor Moeder Natuur. Eens te meer dringt zich de noodzaak op van educatieve artikelen in de krant om de mensen in de juiste zin te sensibiliseren. Dring er in elk geval vóór de wandeling op aan geen planten te plukken. Praat over de zin hiervan, vooral tegen de kinderen want zij moeten het zaad vormen van de toekomst. Geef in alle geval zelf het voorbeeld. Verderop wordt hierover een stukje gepubliceerd door J.L. Gilissen. We zullen ook andere gezaghebbende mensen vragen er iets over te schrijven. Kandidaten zijn welkom.

Tenzij een bepaalde groep of streek er om vraagt, zal het Natuurwetenschappelijk Museum van Bokrijk worden voorgesteld als de inrichtingsplaats van de cursus 1978 voor natuurgids. Dit omwille van de centrale ligging, de bekendheid, de populariteit, de gemakkelijke bereikbaarheid, de gastvrijheid, enz.....

Wat de aflopende cursus te Kinrooi betreft, zijn we nog maar eens dank verschuldigd aan velen. Eerst aan de cursisten zelf voor hun goede wil, hun motivatie, hun moed en hun inzet ten bate van onze zaak. Gelukwensen voor de geslaagden. Moge hun werk weerslag hebben op de toekomst. Proficiat voor de eindwerken. Er waren prachtige dingen bij. Hopelijk zijn ze de aanleiding voor veel nieuwe wandelingen. Wie hulp wil of raad, late zich horen. Er zijn onder ons oude rotten met heel wat ervaring.

Dan de mensen van het gemeentebestuur en de heemkundige kring van Kinrooi, hartelijk bedankt. En de mensen van Antwerpen, die het nog maar eens hebben waargemaakt. En de jongens van Bree, waar we zoveel hulp hebben gehad. Allemaal zonder uitzondering: hiep, hiep, hiep....hoera. Onze warme waardering. Daarmee kan je nog

4. maar eens zien, tot wat bateloos en vrijblijvend idealisme in staat is. Nogmaals, bravo, steek ze omhoog (een beetje voorzichtig a.u.b. vooral met de meisjes..... en niet laten vallen, dank u).

Natuurlijk zijn er aanmerkingen, wat dacht je. Maar wie zonder zonde is, werpe de eerste steen. We gaan ons daarover bezinnen op een speciale vergadering. We zullen trachten de jongens van Limburg in te schakelen om de mensen van Antwerpen te ontlasten, dat zal het gesmeerd lopen in de hand werken.

Hoe goed het er ook was, hoe gastvrij de ontvangst, hoe lief de glimlach van de Zusters, hoe fijn de sfeer die er hing te snuiven, hoe innig de rust en de stilte: Herckenrode werd te klein voor onze jaarvergadering. De groep breidt zich altijd maar uit (....gelukkig maar), er moest meer plaats worden gezocht. Daarom zal onze volgende jaarvergadering doorgaan in HENGELHOEF op ZATERDAG, 14 JANNUARI 1978. Het eerste deel om 10.00 uur, het tweede deel om 14.00 uur.

Vroeger werd er afgesproken, de dubbels van de eindwerken der cursisten onder te brengen in het Centrum voor Bosbiologie. Er is daar echter moeilijk af te spreken en die mensen hebben daar hun werk. Daarom is voorgesteld de werken onder te brengen in het Natuurwetenschappelijk museum bij Marcel Verbeeck. Alhoewel iets moeilijker bereikbaar is de sfeer er meer op bezoekers gericht. Het Centrum is bovendien de zetel van de vereniging, zeer populair en zijn gastvrijheid is bekend.

En ten slotte een paar vragen:

1. Kan er zich iemand bezig houden met het inrichten van een wandeling in het mijngebied van Winterslag? De vraag en de tip komen van Mr Beutels. Er ligt daar een prachtig gebied braak voor een mogelijke combinatie van natuurstudie en archeologie op het industriële vlak. Allee jongens, laat je niet kennen. En niet allemaal tegelijk, a.u.b.
2. Ir. Roskams, de man met het hart op de rechte plaats, is overbelast. Hij vraagt gidsen voor de Teut, de Mechelse Heide en de Ziepbeek te Rekem. De inrichter wil de gidsen vergoeden. Er bestaat een strekking om een vergoeding te vragen voor gidsprestaties? Iedereen beslist voor zichzelf. De gids kan de vergoeding voor eigen genoegdoening. Hij kan ze ook overmaken aan een of andere natuurvereniging. We denken aan NAL, coördinatieorgaan van de Limburgse Natuurverenigingen. Zetel: Kriekboomstraat, 10, 3600 Genk. P.C.R: 451.4044661.87. Daar gestort dient het altijd onze zaak.

jef leijssen,
NAMENS WERKGROEP NATUURGIDSEN LIMBURG.

OPEN BRIEF AAN LUC D'HOORE, MINISTER VAN LEEFMILIEU.

5.

Mijnheer de Minister,

Op de Nationale Dag van de Natuurbescherming van 18 september te Kluisbergen, werden de sprekers voortdurend onderbroken door een vraag die hoofdzakelijk vanuit een Limburgse hoek werd gesteld:
D'HOORE.....WAAR ZIJT GIJ.....?

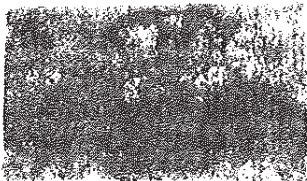
Deze vraag was gewettigd. Inderdaad, mijnheer de Minister, alhoewel die dag doorging onder Uw hoge bescherming, zoals dat heet, waart U er niet.

Bovendien stellen wij vast, dat U eerst weigert een officieel standpunt in te nemen in de zaak rond de A-24, om hem dan te gaan verdedigen op een A.C.V-militantendag te Overpelt. Wij stellen eveneens vast, dat Uw houding in verband met belangrijke milieuproblemen afhankelijk is van de syndicale machten waaraan U zich onderwerpt ten koste van het Leefmilieu.

Daarom vraagt de Werkgroep Natuurgidsen Limburg aan Premier Tindemans de portefeuille van Leefmilieu beschikbaar te stellen. Hij bewees destijds over meer politieke moed te beschikken in verband met de afschaffing van de vogelvangst. Hopelijk heeft Hij die moed nog niet verloren en gaat Hij in op onze eis.

Mijnheer de Minister van Leefmilieu, het spijt ons dit te moeten zeggen: TRANEN VAN SPIJT WASSEN DE OGEN, MAAR DAN ZIET MEN BETER, aldus een Turks spreekwoord.

DE WERKGROEP NATUURGIDSEN LIMBURG;

IK ZOU WILLEN DAT DE VLAMINGEN VAN NU,
BESEFTEN HOE BETOVEREND HUN LAND EENS
WAS EN HOE KAAL HET THANS DREIGT TE
WORDEN.....GODFRIED BOMANS.

6. GROTE GEESTEN HOUDEN VAN OPEN RUIMTEN, KLEINE GEESTEN BOUWEN ZE VOL.

Je weet allemaal wat dat grote licht, Luc D'Hoore, de man die zichzelf voor deze prestatie feliciteerde, ons gaat aandoen. Dit artikel is dan ook zeer actueel geworden. Het gaat over de Noord-Limburgse gebieden, die door de aanleg v/d A-24 voor altijd zullen worden vernield. Het eerste deel staat in het vorig nummer. Dit is Deel 2 en tegelijkertijd het laatste.

Op het Hagevenreservaat vormen het Hageven en het Kraaieven de speerpunten van het reservaat. Oorspronkelijk waren het turfwinningen en drinkplaatsen van het op de heide grazend vee. Ze zijn de groeiplaats van zeldzaam wordende planten als beenbreek, klokjesgentiaan, zonnedauw, veenbes, koningsvaren, dopheide, gagel, rietorchis, warkruid, enz.....

Tussen beide hoger genoemde vennen is een bufferzone uitgespaard van 5 hectaren in de vorm van een vooroorlogs gegraven vijver. Deze bufferzone, voor niemand toegankelijk, is nodig om de jaarlijkse broedgevallen van de zeldzaam wordende kiekendief en roerdomp niet te storen en te beschermen tegen de steeds erger wordende druk. Zij verdragen de aanwezigheid van de mens niet.

Landschappelijk is het Hagevenreservaat nog een van de zeldzaam overblijvende heidevlakten. Door zijn open karakter is het één van de laatste broedplaatsen van de wulp. Daarvoor wordt de berkenopslag dan ook regelmatig door de Wielewaaljongeren gekapt. Wat zouden we doen als zij niet waren.

Plaatselijk uitgewaaide pannen staan periodiek onder water en vormen een ideaal biotoop voor steltlopers. Het opwaaiende zand vormt nog steeds verstuvende duinruggen langs de laatste overblijvende authentieke echt Kempische voetpaden. Langzaam afhellend naar het Noorden strekt het reservaat zich uit langs de Dommel die thans nog de grens vormt.

Dit gebied, voor het publiek toegankelijk gemaakt in de vorm van geleide wandelingen, wordt naast de A-24 ook nog bedreigd door de expresweg Mol-Hamont. De storing uitgaande van een geplande camping in de Tussen, een terrein dat tegen het reservaat is gelegen, zal voor het reservaat en zijn zeldzame bewoners funest zijn.

Aan de zuidelijke punt van het reservaat ligt de Verkeerde Lieve heer, een monument opgericht in 1846 als herinnering aan de aanleg van de vloeiveiden van Bocholt tot Mol. Het wordt zo door de autochtone bevolking genoemd op basis van het feit dat de Kristus op het kruis het hoofd neigt naar links.

Aan de rechterkant liggen de Wateringen of Vloeiveiden van Neerpelt. Cultuurtechnisch zeer bijzonder van aanleg, is hun bevoeiingssysteem gegrondvest op gelijkaardige realisaties.....

in Noord-Italië. Bedoeling was de arme Kempische zandgrond vruchtbaar te maken voor graswinning. Vanaf 1900 werd een dubbelcultuur toegepast in de vorm van aangeplante populieren. 7.

De wisselwerking tussen het basisreagerende en mineraalrijke Maaswater enerzijds en de zuur reagerende Kempische zandgrond anderzijds, riep een heel eigen ecosysteem in het leven. De fauna en de flora hebben daardoor heel speciale karakteristieken. Het grijze slib in het Maaswater, is heel rijk aan kalk en fosfor. Het heeft in de loop der jaren een teeltlaag gevormd waarop zonder overdrijving een heel speciale, bijzondere en vooral typische kruidlaag groeit.

Alhoewel gelijkenis vertonend met de Alpenweide, gaat de plantengemeenschap van de Noord-Limburgse vloeiveiden door voor een Europees unicum. Inzake soorten en dichtheid vindt zij haar Europees gelijke niet. Een nauwkeurige inventarisatie boekte om en bij de 350 soorten.

Het ecosysteem van de vloeiveide herbergt ook een buitengewoon rijk insectologisch potentieel. Daardoor zijn alle typische en scherp aan het bevoelingsstelsel gebonden vogelsoorten in grote getale aanwezig. We denken aan grauwe klauwier, zanglijster, groene specht, grasmus, ijsvogel, enz.... Door de constante en over een zeer groot oppervlak geschiedende filtering, voldoet het water aan de strengste normen op ecologisch gebied, gesteld door de zeldzaamste beekbewoners.

De A-24 en de expresweg Mol-Hamont zullen de zeldzaam waardevolle wateringen of vloeiveiden van Neerpelt in kleine stukken versnijden. Daardoor zal een Europees unicum voor altijd verdwijnen. Wie kan dit verantwoorden voor het nageslacht?

Eenmaal over het Kempisch Kanaal, gaan de A-24 en de expresweg ieder hun eigen schennende en vernielende weg. De expresweg trekt zijn spoor door de Lommelse dennenbossen naar de dorpskern en eist daar geregeld zijn dodelijke slachtoffers. De A-24 kruist de vallei van de Holvense Beek en vreet daar in de rapte honderde hectaren goede landbouwgrond. Voortaan kunnen de boeren kilometers omrijden om hun afgesneden landerijen te bewerken.

Afdraaiend langs Het Hobos zal de A-24 een erge geluidshindernis veroorzaken aan de patienten van het MS-instituut van Overpelt waar hij bij wijze van spreken over de dorpel gaat.

Het Klein Hobos, prototype van Kempische gevelboerderij, wordt visueel opgeofferd en zal voor altijd zijn landschappelijke waarde verliezen.

8. Het historische domein van de Grote Hof en de Pannenhof wordt eveneens letterlijk doormidden gesneden. Deze ontginning dateert van in de twaalfde eeuw. Zij gebeurde onder impuls van de abdij van Floreffe, die eigenares bleef tot op het einde van de achttiende eeuw. Het gebied kan gelden als een schoolvoorbeeld van de wijze, waarop vroeger de akkers afgezoomd werden door rijke eiken houtkanten. Dit gebeurde niet alleen voor de afbakening, maar ook voor de windbreking en de humusvorming. Ze zijn elk op zichzelf een rijk en specifiek biotoop. Ook hier zal dus een merkwaardig landschap worden gedegradeerd door een huizenhoge splijting.

En nu de klap op de vuurpijl. Dan boort de A-24 zich in de vallei van de Dommel en de Bolhezerbeek. Deze consequente waterlopen doorkruisen een gebied, dat een mengeling is van acht verschillende landschapstypen. Ook dit gebied heeft een historische achtergrond, als men weet, dat het reeds werd vermeld in een akte van 704 naar aanleiding van een schenking aan de Heilige Willibrordus, en dat in termen die een duidelijke omschrijving maken van de uitzonderlijke waarde van dit gebied.

Met een zeer geringe helling daalt het landschap af naar het Noorden. Het wordt gevormd door akkerbouw, hooilanden, weidepercelen, en woeste gronden, afgewisseld door loof- en naaldhoutbossen. Het geheel wordt doorsneden van goed begankelijke wegen en paden, omzoomd door rijke eiken houtkanten. Deze maken het enig in zijn soort in die zin, dat het zoals het hier ligt, onmiddellijk voor passieve recreatie is te gebruiken, zonder dat de eigenlijke kern overbelast wordt.

De kern, gelegen rond de samenvloeiing der beken, die het hart van dit gebied vormen, heeft een fisische waarde, geschat van groot tot zeer groot. Estetisch wordt de vallei bestempeld als waardevol, tot zeer waardevol. Onvervangbaar geachte stroken wisselen af met elzenbossen, die hier in unieke grootte voorkomen als climaxbegroeiing. Dit gebied is, om de woorden van Prof. Dr. Verheyen te gebruiken: FYSIOGRAFISCH EN PLANOLOGISCH ONVERVANGBAAR.

De plantengroei is zo rijk, dat sommige stukken in de hoogste waardeschalen vallen. 378 plantensoorten werden gecatalogeerd. De grote landschapsverscheidenheid biedt een broedplaats aan 82 vogelsoorten. Talloze soorten manifesteren zich daarnaast als doortrekker of wintergast.

De A-24 zal de top van dit gebied snijden en grote verandering aanbrengen aan de watertafel. Een enorme schade zal worden aangericht die niet is te voorzien noch te overzien. Hoe is het mogelijk, dat niet meer ontwikkelde mensen zich hiertegen verzetten?

De laatste beslissingen van Mathot hebben de Dommelvallei gered. Tenminste, dat zegt men. Ik moet het nog eerst zien. De lawaaihinder blijft in alle geval. Maar beter dat, dan niets. Waar is de politieke moed om eens een radicaal voorbeeld te stellen, door de boel te laten afbreken? Had men het echt gewild, dan had men de werken reeds van in april kunnen laten stil leggen. Wat denkbaar is, is realiseerbaar (Napoleon).

Hoe dan ook, welke argumenten men ook voor of tegen de A-24 of de vervanger te koop heeft, het is onloochenbaar dat hij een grote verandering aan het Noord-Limburgse landschap voor gevolg zal hebben. De echte draagwijdte daarvan zal pas in zijn juiste omvang kunnen beoordeeld worden na de verandering en dat pas na jaren. Dan is het echter te laat en nooit meer goed te maken. Dat geldt zo goed voor een express-weg als voor een autostrade. Ten slotte zijn het dezelfde euvels, alleen hebben ze een verschillende naam. Men beseft helaas pas de echte waarde van iets, als men het voor goed verloren heeft.

Er zijn mensen, die alles van zichzelf hebben gegeven om dit aan de plaatselijke bevolking kenbaar te maken. Ik wens hierbij mijn persoonlijke bewondering en dank uit te spreken aan al diegenen, die met hun inzicht, hun moed, hun inzet en dikwijls niet in het minst met hun opoffering daartoe hebben bijgedragen. Hopelijk draagt het bij tot de bewustwording waar wij voor vechten. Het schijnt echter, door de corrupte wijze van denken en doen van diegenen die de beslissing hebben doorgedrukt, ik zeg doorgedrukt, geen invloed of toch maar weinig te hebben gehad. Althans niet voor het Noorden.

Ik vraag me wel eens af of het Noorden niet te lijdzaam, niet te laks, niet te terughoudend of te afwachtend is geweest. Vooral de zogenaamde intellectuelen hebben het maar weer eens laten afweten. En hebben alle natuurrminnaars, of zij die daarvoor wenssen door te gaan, wel het beste van zichzelf gegeven? Ieder geve voor zichzelf het antwoord. Heeft men weer eens de kat uit de boom gekeken? Heeft men er zich weer eens te rap bij neergelegd? Feit is, dat de reactie uit het Noorden altijd maar erg slappekens is geweest. Feit is, dat wij steeds gestimuleerd zijn moeten worden vanuit andere hoeken. Feit is, en ere wie ere toekomst: Midden-Limburg heeft de kastanjes uit het vuur gehaald.

Waaraan ligt dat? Is het weer eens de echte Kempische mentaliteit geweest, die hier de mensen door allerlei voorvallen in de geschiedenis en door de gebondenheid aan de grond, heeft gemaakt tot wat ze zijn? Mensen die meer naar de grond kijken, dan naar de horizon. Mensen, die het schijnbaar onmiddellijk nuttige verkiezen boven iets dat slechts zijn nut afwerpt over zeer lange termijn. Met alle consequenties vandien. Maar wie ben ik om daar over te oordelen?

10.

Het Noorden zal dan ook met de gebakken peren komen te zitten. Want de haaien, die zich beroepen op zaken die met de kern van de kwestie niets hebben te maken, zullen uiteindelijk toch hun zin krijgen. Wat wij trouwens toch wel van te voren hebben geweten. Het zal het Noorden zijn, dat ondanks de onverdroten inspanningen van enkelen, zijn laatste natuurgebieden en zijn historische kernen zal verliezen. In het Noorden wordt het laatste landschapsschoon opgeofferd aan hebzucht en kortzichtigheid. Zoniet vernield, zal het landschap in alle geval grondig en definitief worden veranderd. De laatste echt Kempische facetten gaan eraan.

Wat krijgt men er voor in de plaats?

Een bochtige express-weg in plaats van een kaarsrechte met een verkeersdichtheid die pas over wie weet hoeveel jaren rendabel zal zijn. Een verspilling die voor 1000 arbeidsplaatsen investeringsgeld opslorpt. Een weg, die niet alleen moet worden gelegd, maar ook onderhouden zolang hij er ligt. Wateringen, die ondanks dat ze een Europees unicum zijn, worden opgeofferd. Een reservaat, dat zo zal veranderen, dat het zijn praedatoren zal verliezen. Dank U, mijnheer Mathot, bioloog en minister van Openbare Werken..

En dan zijn er de talloze boeren die de welige landbouwgrond van hun voorvaderen voor altijd zullen verliezen en willens nillens naar een fabriekje moeten. En de talloze werkmensen, die als honden voor wat geld uit hun huizen worden gejaagd en elders opnieuw kunnen beginnen. En dan is er dat ziekenhuis, waar de zieken zich nu voor altijd kunnen ergeren aan het verkeerslawaai. Dank U, mijnheer D'Hoore, minister van Leefmilieu en volksgezondheid.

Misschien is het allemaal wel niet zo erg, maar het is in alle geval tekenend voor de toekomst.

JEFF LEIJSSSEN;

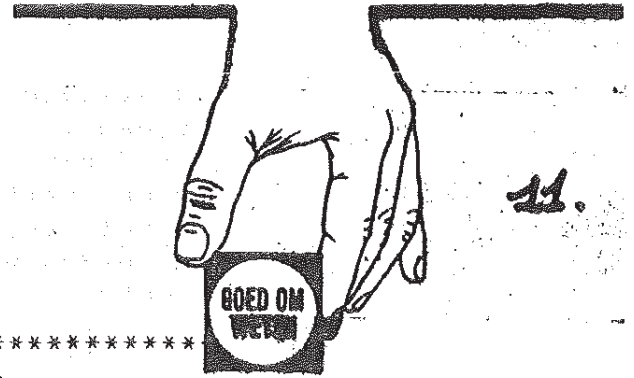
BRONNEN:

Onstaan en ontwikkeling van Lommel-Kolonie.	F. Mertens.
Fauna en flora v/d vloeiveiden te Lommel-Kolonie.	A. Mertens.
Lommel, de vrijheid en de teuten.	R. Knaepen.
Toponymie van Neerpelt, Overpelt, Kleine-Brogel.	J. Molemans.
De Dommel.	Peelstam/Neerpelt
Het Hagevenreservaat in de Dommelvallei.	J. Leijssen.
Aanmerkingen o/h Gewestplan Neerpelt/Bree.	Isis/ReM.
Notities over de vloeiveiden.	J. Van Winkel.
Dossier A-24, 4 uitgaven.	Acteicomitee A-24
Project Dommelvallei.	Isis.
Natuur en Milieu, 4 jaargangen.	Isis.
Poederlee, vroeger en nu.	F. Wouters.
Studie v/d Dommelvallei te Peer en Kleine-Brogel.	T. Vrijzen.
Synthese van de Dommelvallei.	L. Bergmans.

.....TIRANNEN DOEN IN NAAM VAN DE GOEDHEID, NIETS DAN BOOSHEID.....
Cervantes.

KRUIDENPLUK: een heet hangijzer.....

ZELDZAME KRUIDEN.

Gedurende het laatste decennium is er voor de natuur een waarde-
ring. ontstaan, die vroeger nauwelijks te overzien bleek. De
natuur werd immers steeds zeldzamer en werd een economisch goed.
Dat zich dikwijls uitwassen als overrecreatie, natuurexploitatie
en opgefokte natuurprijzen uitten, is eigen aan de verheffing
in de economische sferen.

Deze groeiende belangstelling voor de natuur, waar vroeger ie-
dereen als vanzelfsprekend van genoot, kon de aftakeling enigszins
afremmen. Toch wordt ze nog van diverse zijden belaagd op
een actieve wijze: door de zogenaamde noden zoals infrastructuur,
woningbouw (liefst gekaderd in het groen); industrieterreinen;
ook in onze (nog steeds natuurlijke?????) agrarische industrie
wordt onder druk van rentabiliteit en grootschaligheid kwistig
met pesticiden en kunstmesten gewerkt.

Al deze factoren gaan vanzelfsprekend gepaard met de nodige be-
zoedeling. De belangstelling voor de natuur, die haar redding
diende te betekenen, blijkt haar nog meer af te takelen. De na-
tuur wordt geëxploiteerd door een actieve recreatie, die soms
als het ware haar voedingsbodem vertrappelt en alle ecologische
inzichten over boord werpt.

Het is dus vanzelfsprekend, dat enerzijds bepaalde biotopen
(en met hen de kenmerkende fauna en flora) met de grond gelijk ge-
maakt worden (houtwallen, oude dreven, knotwilgen) en dat ander-
zijds de druk op andere biotopen ontstellend groot werd door de
bodemgesteldheid, overrecreatie, kortom, door de menselijke
overdruk.

Een van de factoren, die de laatste tijd bepaalde facetten uit
onze natuur geweldig bedreigt is het aanwijzen en gebruiken van
bepaalde zeldzame kruiden, bijvoorbeeld in kruidenboeken (in
massa op de boekenmarkt gedumpt), door veelvuldige artikels in
de kranten en het aanwijzen van de vindplaatsen op de geleide na-
tuurwandelingen.

Als natuurgids, mogen wij ons niet beperken tot het laten genie-
ten van een natuur, die zich steeds weer aan ons openbaart, maar
tot het beschermen van bepaalde facetten uit diezelfde natuur.

Diegenen, die nogal eens loslippig zijn over bepaalde facetten
en rariteiten, kunnen zich best volgende argumenten voor ogen

12.

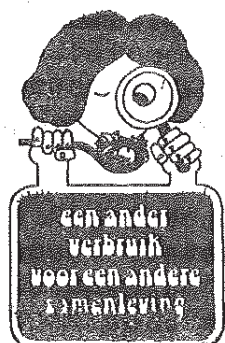
houden :

1. door te spreken over zeldzame kruiden, geeft men meestal een sensationele wending aan het natuurgebeuren, en doet men het voorkomen alsof enkel de zeldzaamheid het interessante aspect in de kruiden vertegenwoordigt. Het zou veel gunstiger zijn in de dagelijkse leefrealiteit van de gewone mens af te dalen, en kruiden voor te stellen die bijvoorbeeld elke hovenier kan ontmoeten. Het meest eenvoudige en alledaagse is immers al sensationeel genoeg.
2. iedereen weet, dat de kruidenplukkerij in is. Door de vindplaatsen aan te wijzen, schept men daarom een gevaarlijk precedent. Tijdens onze geleide natuurwandelingen worden wij er immers steeds opnieuw mee geconfronteerd, dat plukverbod, alhoewel uitdrukkelijk gevraagd, niet gerespecteerd wordt. Laat ons dan nog maar zwijgen over de echte kruidenwandelingen, waar een landschap soms letterlijk kaal geplukt wordt. Resultaat hiervan is een plastic-zak vol kruiden, waarvan men bij aankomst de namen toch niet meer kent, en die er dan zo verslenst uitzien, dat het hele goedje in de gracht beland. In dit verband is de kruidenpluk al even driest als de vogelvangst. Men vegeteert tenslotte op collectief bezit, in plaats van over te gaan op eigen kweek. Een kruid dat door de kruidentoepassing in Vlaanderen praktisch verdwenen is, is het valkruid (arnica).
3. zoals de heer Verbruggen, welbekend cineast, nog verklaarde, betonen ook de herbariums (opgelegd door studies of vrijwillig aangelegd) eveneens een gevaar voor de flora, omdat men meer dan eens zijn toevlucht zoekt tot exclusiviteiten. Een herbarium is voor de flora zowat, wat het eierenroven is voor de fauna. Men kan veel beter en kleuriger een evolutie-duidelijker fotoherbarium aanleggen.
4. vele bloemen en planten hebben het nadeel esthetisch zeer mooi te zijn en worden dan ook graag geplukt om zich thuis het alaanrecht op het verwelken voor te behouden. Hoeveel orchissen, narcissen, lelietjes-van-dale,..... blijven er nog staan, als de grijpgrage wandelaar voorbij gekomen is. Mooie kruiden verdwijnen dikwijls met wortel en al naar het prieeltje van een zogezegde natuurminnaar (niewaar vrouwelijke gagels, koningsvaren, waterdrieblad, enz.....?????????).
5. Determinatie van planten is meestal een werk van grote precisie dat geen improvisatie toelaat, en ook dikwijls problemen oplevert door de afwezigheid van bloem en/of vrucht. Men dient soms een plant werkelijk enkele seizoenen te volgen. Het is dan ook vanzelfsprekend, dat men geen gemakkelijkoplossing mag voorschotelen en een verkeerd determinatiebeeld voorhouden bij een niet geoefende natuurwandelaar. Determinatie gebeurt ook best ter plaatse, zodat men meerdere

exemplaren kan beschouwen. Men dient ook dikwijls de nadruk ^{13.} te leggen op de giftigheid van sommige kruiden en op de gemakkelijkheden in het ontstaan van verwarring ~~ont~~trend de soorten van eenzelfde familie. Een typisch voorbeeld hiervoor vormen in de schermbloemenfamilie: wilde peen, dolle kervel (giftig) en gevlekte scheerling (uiterst giftig), die dikwijls verward worden.

Omwille van al deze argumenten, zou het alleszins gunstiger zijn enkel uit te wijden over de meest alledaagse en veelvuldig verspreide kruiden in de natuur. De zeldzame aspecten in de natuur worden immers al voldoende bedreigd, zonder ze nog meer te belasten op een rechtstreekse wijze. Natuureducatie moet het verloren contact met de natuur herstellen, maar educatie begint steeds met het elementaire en niet met het zeldzame. Het is de elementaire natuurkennis van het grootpubliek, dat moet opgevijsd worden.

*****JEAN-LOUIS GILISSEN.*****

MENSEN MOETEN INZAKE NATUURBEHOUD NIET ALLEEN ONDERWEZEN, MAAR
OOK OPGEVOED WORDEN.....

BOMEN;

bomen zijn voor mij altijd de indrukwekkendste predikers geweest,
 ik vereer ze als ze in volkeren en families leven,
 in bossen en wouden.
 ik vereer ze nog meer als ze alleen staan.
 ze zijn als de eenzame,
 in hun toppen ruist de wereld,
 hun wortels rusten in het oneindige,
 maar ze streven met alle kracht uit hun leven slechts naar dat ene:
 hun eigen, in zichzelf levende wet te vervullen,
 hun eigen beeld uit te bouwen
 en zichzelf voor te stellen.
 niets is heiliger,
 niets is voorbeeldiger
 dan een mooie sterke boom.
 Bomen zijn heildommen,
 wie met hen spreken kan en naar hen luistern,
 ervaart de waarheid.
 ze prediken geen leren of dogma's,
 ze prediken onbekommerd om het alleen zijn,
 de oerwet van het leven.

een boom spreekt:

in mij is een kern,
 een vonk,
 een gemoed verborgen,
 ik ben een leven van het eeuwig leven.
 éénmalig is de gok en worp
 die de eeuwige moeder met mij gewaagd heeft,
 éénmalig is mijn gestalte
 en de tekening van mijn huid,
 éénmalig het nietigste blarenspeel van mijn top
 en de kleinste nerf van mijn schors.
 mijn taak is in vastgelegde,
 eenmalige vorm,
 het eeuwige uit te beelden
 en te tonen.

een andere boom spreekt:

mijn kracht is vertrouwen.
 ik weet niets van mijn voorvaderen,
 ik weet niets van de duizende kinderen
 die ieder jaar uit mij ontstaan.
 ik leef het geheim van mijn zaad tot het einde,
 niets anders is mijn zorg.
 ik vertrouw erop,
 dat god in mij is,
 ik vertrouw erop,
 dat mijn opgave heilig is.
 uit dit vertrouwen leef ik.

als we treurig zijn,
 en het leven niet goed meer aankunnen, dan kan een boom tot ons spreken:
 wees stil, wees stil.
 kijk naar mij,
 leven is niet moeilijk,
 dat zijn kindergedachten.
 laat god in je spreken, dan zwijgen ze.
 je bent bang,
 omdat jouw weg je van de moeder en thuis wegleidt.
 maar iedere stap en dag brengt je opnieuw naar de moeder,
 thuis is niet hier hier of daar,
 thuis is in jezelf of nergens.

zwerfersverlangen trekt door mijn hart als ik bomen hoor,
 die 's avonds in de wind ruisen;
 en luistert men stil en lang,
 dan toont ook het zwerfersverlangen haar kern en zin.
 zij is het verlangen naar huis, iedere stap is geboorte,
 ieder stap is dood,
 ieder graf is de moeder.
 daarom ruist de boom in de avond,
 als we bang zijn voor onze kindergedachten.
 bomen hebben lange gedachten,
 langademige en rustige,
 net of ze een langer leven leiden dan wij.
 ze zijn wijzer dan wij
 zolang wij niet naar ze luisteren;
 maar,
 als wij geleerd hebben naar bomen te luisteren,
 dan krijgt juist het korte snelle
 en kinderlijke van onze gedachten
 een onvergelijkbare vreugde.

wie geleerd heeft naar bomen te luisteren,
 begeert niet meer een boom te zijn.
 hij begeert niet anders te zijn dan wat hij is:
 dat is thuis.
 dat is geluk.

HERMAN HESSE.
 overgenomen uit Wieltje 2-3/ 77.

NAGEPEINZEN OVER DE MOSSENUITSTAP VAN 24 SEPTEMBER 1977.

Voor de mossenparade van 24 september waren 24 mensen opgedaagd. Net een dubbele rij discipelen die achter een moderne apostel van Moeder Natuur aansjokten. Het weer was van de partij: net niet te heet of te koud met een fijn zonneke. Landewald was in zijn element en na een zeer overzichtelijke inleiding met ten-toonstelling onvermoeibaar in zijn commentaar. Tijdens de 3 uur durende wandeling werden 24 soorten gedetermineerd, voor ieder één, als voorbestemd.

Bedankt Pater, we hebben twee dingen geleerd: ten opzichte van de Uwe is onze kennis maar povertjes en eenvoud siert zichzelf, zowel van de plant als van de mens. Het zij ons een stimulans om verder te doen en niet te denken dat we^{er} al zijn. Hopelijk slaat de vonk over op de een of de ander, zodat al die kennis en wijsheid kan worden overgedragen en niet verloren gaat. Nogmaals hartelijk bedankt namens ons allen.

Als nagerecht hebben we voor alle aanwezigen nog een verhaal over de dagelijks voorkomende mossen. Het is van zijn hand. De afwezigen hadden nog maar eens ongelijk, maar ook zij mogen er van snoepen.

MOSSEN OP MUREN EN STENEN: een eenvoudige kennismaking met de daarop algemeen voorkomende mossen.

Zijn de meest voorkomende mossensoorten zo moeilijk te onderscheiden en bijgevolg te herkennen? Ik antwoord beslist "neen".

Eén van de redenen, waarom de tegenovergestelde mening heerst lijkt me deze: de mossen zijn klein: onopvallend.

Maar tegen dit bezwaar bestaat er een dubbel middel: toegespitsste aandacht, geholpen door een vergrootglas. Een gewone loupe met een geringe vergroting kan reeds heel wat kenmerken voor het oog verduidelijken.

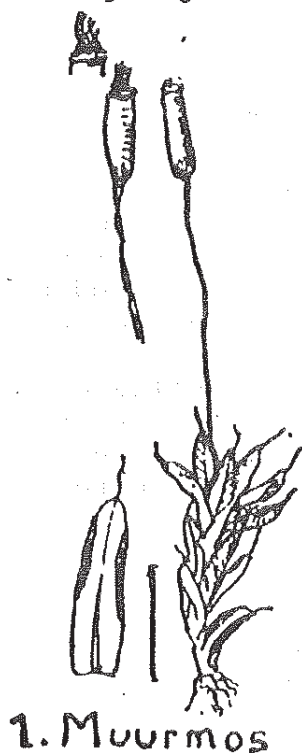
Het is niet nodig uw hoofd erg te breken- dat hoop ik toch- om deze heel eenvoudige inleiding te vatten op de studie van de gewone mossen die op stenen, muren of steenachtige grond voorkomen en waartoe ik mij hier beperk.

U treft wel, in Uw omgeving, een oud muurtje, een oud dakje ofwel wat oudere beton of stenen aan, die gerust gelaten worden of ook wat steenachtige grond. Het zijn allemaal geliefde standplaatsen van de kleine nietige mosjes waarover ik het zal hebben.

Bekijken we maar eens even schets 1, het MUURMOSJE. Het komt op vrijwel iedere oude, wat vochtige muur voor. Het spreidt daar

zijn frisse ietwat stervormig geplaatste blaadjes uit. De kleine plantjes kunnen zo hele plekken vollopen. Lage stengeltjes zijn het. Kijk aandachtig. Er is een lichte grijsachtige schijn merkbaar over de opervlakte van de muurmosperkjes. Dat wordt veroorzaakt door de "glashaartjes". Op de schets merkt U zo een glashaartje aan de top van het blaadje: het is als een verlenging van de hoofdnerf van het blaadje. Met een vergrootglas tekenen zich die haartjes natuurlijk nog beter af.

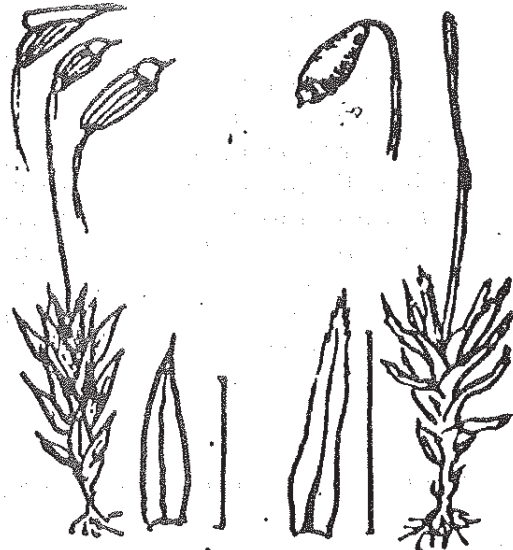
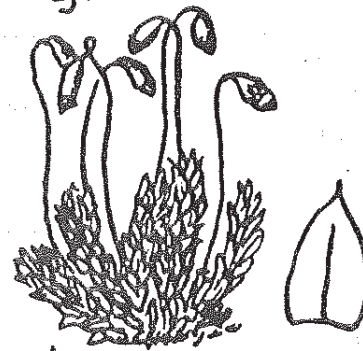
Goed. Nu verder. Het muurmos vormt heel graag sporendragers of kapsels. Het zijn doosjes vol sporen. Die sporen dienen voor de voortplanting. Het kapseltje wordt gedragen door een kapselsteeltje, dat op zijn beurt als de vermeniging vormt van het mos-senstengeltje.

1. Muurmos

2. Muisjesmos

3. Purpersteel- 4. Peermos
tje

5. Zilvermos

Nach
H. Weymāc
Buch der Moose

20.

Bekijk maar eens een afzonderlijk plantje en iedere verwarring is vrijwel uitgesloten. De aanliggende blaadjes vormen rondom het stengeltje iets dat veel heeft van een mini-sparrekegeltjes, maar dan zilvergroen van tint.

Het zilvermos is ook vaak vruchtbaar, d.i. het vormt dan sporendoosjes of kapseltjes. Deze "knikken". Bij verse exemplaren valt dan ook de tint op van die kleine kapseltjes; rood met zwart. Zij zitten op roodachtige steeltjes.

De Latijnse naam is heel doorzichtig. "Bryum" betekent "Mos", "argentum"- is zilver(kleurig).

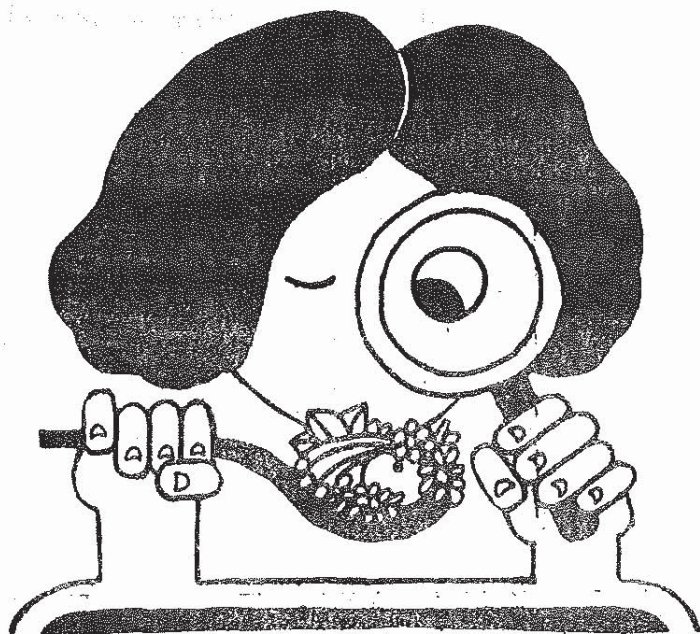
Wie met mij heel aandachtig heeft gevolgd, daarna nog eens herlezen, steeds met de figuren erbij en tenslotte op zoek gaat in de natuur, goed toekijkt, en weer een volgende maal zijn exploitaties overdoet, mogelijk ook staaltjes verzamelt en opplakt (geen gevaar voor uitroeiing in dit geval), zal met mij bekennen wat ik in het begin van deze eenvoudige uiteenzetting heb beweerd: "De meest voorkomende mossen zijn niet zo moeilijk te onderscheiden en bijgevolg te herkennen". Dit blijkt voorlopig minstens voor deze 5 veel voorkomende soorten op muren en stenen.

TEKST EN TEKENINGEN

door

E.P. Landewald Jansen:

O.F.M.

DE STUDIE VAN HET KLEINE GEEFT INZICHT IN DE STRUCTUUR V/H GROTE

Op wandel

21.

door vennen, bos en hei,
we zijn er gezamenlijk bij.

NATUURWANDELINGEN IN DE WINTER VAN 1977.

20 nov: Herckenrodeabdij- Kuringen Hasselt: park en Demeroevers.
gidsen: J. Gilissen, S. Eykerman.
vertrek: 9.30 uur; dreef voor het wit abdijgebouw.

20 nov: Averbode in de bossen rond de abdij.
werkgroep ecologie Tessenderlo speelt gids.
vertrek: 14.00 uur a/d abdij van Averbode.

20 nov: 't Vinne te Zoutleeuw.
gidsen: St Truidense natuurgidsen.
vertrek: 14.00 uur a/d ingang v/h Provinciaal domein 't
Vinne, Osseweg, Zoutleeuw bij St Truiden.

11 dec: Domein Nieuwenhoven- St Truiden: sporentocht.
gidsen: St Truidense natuurgidsen.
vertrek: 14.00 uur, parking v/h Provinciaal Domein, St Trui-
den (weg op Hasselt).

18 dec. Domein Bokrijk-Genk: vijverwandeling.
gids: W. Bartels.
vertrek: 9.30 uur, Parking v/h museum (rond punt),
Domein Bokrijk-Genk.

18 dec. Tessenderlo: Groenpoort.
gidsen: werkgroep ecologie Tessenderlo.
vertrek: 14 uur, Markt Tessenderlo.

15 jan. Groot Gelmen: sneeuwwandeling.
gidsen: St Truidense natuurgidsen.
vertrek: 14.00 uur, Kerk Groot Gelmen. bij St Truiden.

22 jan. Lummen-Rekhoven: bos en vijvers; laarzen.
gidsen: C. Ilsbroux, G. Huygens.
vertrek: 14.00 uur, brug autostrade Rekhoven- Lummen.

19 feb. Domein Nieuwenhoven: uilentocht.
gidsen: St Truidense natuurgidsen.
vertrek: 18.00 uur, parking Provinciaal Domein Nieuwen-
hoven, St Truiden (weg op Hasselt).

Dit wandelprogramma, gecoördineerd door de Werkgroep Natuurgid-
sen Limburg, kan U aangeboden worden dank zij de samenwerking
van deze groep met de Wielewaal en verschillende plaatselijke
afdelingen en milieugroepen. Al deze wandelingen mogen vrij door
iedereen worden gevolgd. Ze zijn geschikt als familiewandeling.

VORMINGSACTIVITEITEN VOOR DE WERKGROEP NATUURGIDSEN LIMBURG.

We naderen het jaareinde. Daarna komt er een kersverse nieuwe tijd, een periode van opbouw. Alles wacht op "den uitkomen", zoals ze dat in West-Vlaanderen zo kleurrijk zeggen. Alles is in bijde verwachting, gespannen als de snaren van een harp, gereed om op te springen.

Misschien kunnen we deze periode gebruiken, om ons te bezinnen, om eens naar binnen te kijken, om iets te studeren, om eens te horen wat anderen er van denken, om ons wat op te laden zodat we weer wat vaster in het zadel zitten. We leggen dan ook de nadruk op de mogelijkheid tot deelname aan verschillende studiedagen of -avonden die her en der worden ingericht.

ZATERDAG, 10 DECEMBER 1977,

ZONDAG, 11 DECEMBER 1977, KONINGIN ELISABETHZAAL, ANTWERPEN.

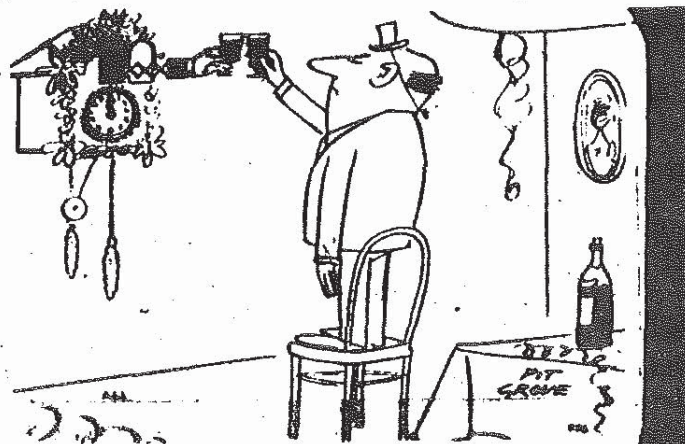
COLLOQUIUM: "NATUURBELEVEN VOOR IEDEREEN".

Dit wordt ingericht door het C.N.V. in samenwerking met het I.V.N. ter gelegenheid van de diplomering van de 1000-ste natuurgids. Jaaja 1000. Petje af voor die van Antwerpen.

De klemtoon wordt gelegd op de educatie, de opvoeding, de vorming, de begeleiding van de mens van nu t.o.z. van de natuur van altijd. Je hebt reeds een uitgebreid programma gehad, je weet dus ook dat het de moeite waard is. We gaan er dan ook naar toe met zoveel mogelijk mensen. Limburg mag in Antwerpen niet van achter staan.

Ook je familie en je vrienden met of zonder natuurinteresse mogen mee. Ze kunnen eventueel gaan zien in de Zoo, aan de Schelde, de haven, een museum, enz... Er geldt niet alleen: hoe meer zielen, hoe meer vreugde, ze kunnen waardevolle dingen leren uit de bevindingen van anderen.

Alles zal je vanuit Antwerpen worden toegestuurd. Voor verdere inlichtingen kan je altijd terecht bij Cecile, de toeverlaat voor alles wat met de gidson iets te maken heeft. Haar contactadres vindt je op de allereerste bladzijde. Tot ziens.

ZATERDAG, 14 JANUARI 1978.

JAARVERGADERING VAN DE WERKGROEP NATUURGIDSEN LIMBURG.

Plaats: HENGELHOEF HOUTHALEN. Wetrekken er een ganse dag op uit.

10.00 uur: Verzameling en blij weerzien op de parking vóór Hengelhoef. Daarna een gezellige geleide wandeling onder ons door het omliggende groen. Willy Peumans en René Martens lopen nog maar eens voorop. Je weet wat dat betekent. Van die kerels kan je altijd nog wat opsteken. Want ook de winter is interessant. Denken we aan de sporen van de dieren, de silhouetten van de bomen, de vormen van de struiken, de tot barstens toe gevulde botten, de doortrekkers en de wintergasten onder de vogels, de paddestoelen, de verdorren plantenoverblijfsels, enz...

12.00 uur: Bij de hoogste zonnestand kunnen we ter plaatse gezellig ondereen iets eten of drinken. Een warm hapje of een koud kunstje naar keuze. Evenwel aan te kondigen bij aankomst. Laat het een genoeglijke maaltijd zijn om de vriendschap in het nieuwe jaar te bezegelen. We zullen elkander meer dan ooit heel hard nodig hebben.

14.00 uur: Jaarvergadering in de vierkante zaal van Hengelhoef. Hopelijk werkt de sterke vierkante vorm stimulerend en inspirerend op ons in. Alles kan voor de vuist worden gezegd en worden uitgepraat. Geen plechtige dingen. Iedereen kan er zijn zegje doen. Afrekeningen gebeuren bĳnskamers. Er wordt ook verslag gedaan van het voorbĳe. De hoog gespannen verwachtingen voor het komende worden ook uit de doeken gedaan.

We durven nogmaals sterk aandringen op een ruime aanwezigheid. Ook de nieuw gediplomeerden van Kinrooi worden verwacht. Laat je zien, je bent nu een van ons, voor altijd. Laat drempelvrees je geen parten spelen. En misschien is het voor diegenen die we al lang niet meer hebben gezien, een kans om weer aan te knoepn. De contactdag is niet alleen fijn; hij is ook nuttig voor een kennismaking, een gedachtenwisseling, een afspraak, een uitwisseling, enz....

En tussendoor delen we een lekker hapje bij een geurende tas lekkere koffie, hummmmmmm. Misschien komt er wel iets bijzonders uit de bus, wie weet? Dus: niet geaarzeld, niet getreuzeld;;; reserveer NU. ZATERDAG, 14 JANUARI 1978, HENGELHOEF HOUTHALEN. En breng je goed humeur mee. En wie voormiddags niet kan, komt natuurlijk in de namiddag, wat dacht je.

24.

Door Wereldscholen zal in samenwerking met Nal (coördinatieorgaan van de Limburgse natuurverenigingen), een 3-delige voor-
drachtencyclus worden ingericht in HET CULTUREEL VORMINSCENTRUM
TE HASSELT. Alhoewel verschillend van uitgangspunt, mag men stellen, dat hun streven en het onze geënt is op hetzelfde doel.
Bovendien zijn er verschillende mensen werkzaam, die ook bij ons niet onbekend zijn, want het zijn altijd dezelfde die voor de kar staan. Bovendien wordt er gepraat over dingen, die ons allemaal erg nauw aan het hart liggen als je weet waar zij het over hebben.

Daarom, laat je gezicht zien. Toon wie je bent. Laat die mensen niet in de kou staan. Sluit aan. NATUURBESCHERMERS ALLER GEZIND-
TEN, VERENIG U

WOENSDAG, 23 JANUARI 1977, 19.30 uur.

WEGENRASTER, een politiek patroon.

Je weet, hoe in onze Limburgse contreien wordt gesold met de democratie. We zouden onderhand beginnen denken, dat het meer het recht van de sterkste is dan hier gehanteerd wordt. Anderzijds is het niet te ontkennen, dat er de laatste dagen toch wel enige verandering op til is. Het daghet aan het Oosten. Maar d'er is nog veel werk op de plank. De mannen van het Actie-comitee A-24 verlenen hun medewerking. Zij zullen het hebben over hun ervaring met politiekertjes, ik zeg "tjes" en het is wel degelijk verkleinend bedoeld, die de natuur maken tot slachtoffer van hun eigenbelang.

WOENSDAG, 1 FEBRUARI 1977, 19.30 uur.

KERNENERGIE, einde van het mensDOM;

De vraag of kernenergie een vloek is dan wel een zegen voor het mensdom is nog steeds open, maar eigenlijk niet zo moeilijk te beantwoorden wie een klein beetje verder nadenkt dan zijn neus lang is. Alleen het gezichtspunt verschilt. Het is weer eens dikwijls een kwestie van: wiens brood men eet, diens woord men spreekt.

Feit is, dat zij niet meer is weg te denken uit het moderne leven. Het is ook geen onredelijke veronderstelling, dat de risico's groter lijken, naargelang men meer inzicht krijgt in de mogelijkheden en gevaren die deze natuurkracht in zich bergt.

Er is de laatste tijd al, heel wat tegen betoogd en ook veel papier aan vuil gemaakt. Wij gaan er ook eens over praten. We kunnen onze tanden scherpen, tegen dat de wegenaffaire haar beslag heeft gekregen.

We laten een film zien: "WAR GAME". Niet meer recent, maar even actueel. Een film waar je haren recht van op je kop gaan staan. Een film die niet op de TV mag vertoond worden. Licht namelijk te goed in. Houdt ze dom, wij zullen ze arm houden. Een film waar je van zal gruwelen, van ontzetting, van de schrik. Kom maar zien en breng je vrienden mee. En kijk even of ze nog zoveel praats hebben, als ze dat hebben gezien. Wie daar niet van wakker wordt,..... nu daar weet ik geen raad mee.

WOENSDAG, 22 FEBRUARI 1978.

LOGICA en ALTERNATIEF van het groeimodel.

Hierin zal een totale analyse gebeuren, van wat tegenwoordig op politiek vlak geschiedt. Enkele hete hangijzers zullen degelijk en diep worden doorgelicht. Op enkele vragen proberen we een antwoord te vinden. Waarom moet een model altijd groeien? Waarom willen die politiekertjes toch maar altijd dienen? Is hun taak dan niet aan politiek doen? Waarvoor dient toch dat haarfijn uitgebouwd en misbruikt dienstbetoon om te krijgen waar je van rechtswege recht op hebt? Wat doet de vakbond eigenlijk? En wat doet hij niet? Hoe schippert de Boerenbond? Hoe maakt hij de boeren monddood? Hoe worden zij gemuilband? Hoe werkt de machts-greep van het ACV eigenlijk ten nadele van de arbeiders?

Wat zeg je? Heeft dat niets met natuurbescherming te maken? NIETS GEBEURT BUITEN DE POLITIEK. En hoe de politiek ook de natuur in zijn ban en in zijn macht houdt kunnen we wel zien, als we denken aan Croux, Smets, Claessen zaliger gedachtenis, zonder jassendraaier D'Hoore te vergeten. En let op voor die zogenaamde goei, die aan onze kant staan. Doen zij het uit ecologisch standpunt of willen ze politiek opportunistje spelen?

Op al die vragen zal Jef Ulburgs een antwoord trachten te geven. Hij zal je laten horen, dat het niet genoeg is naar de grond te kijken of in de lucht, maar ook de horizon verdient aandacht, en dringend. Zoniet, maaien ze het laatste gras van onder je voeten.

-En dan is er nog het eigenlijke winterprogramma van Werkgroep ISIS, vzw, waar ook in het kader van het openbloeiend voorjaar de nadruk wordt gelegd op de ontwikkeling en de vorming om inzicht te krijgen in andere waarden.

VRIJDAG, 27 JANUARI 1978, 20.15 uur, CULTREEL CÉTRUM NEERPELT.
EEN NIEUWE SOCIALE ONTVOOGDINGSBEWEGING.

Het is niet te miskennen, dat de bewustwording van de gewone man in de straat in opgang is. De tijd dat hij er bij stond te gapen met zijn mond vol tanden is gelukkig voorbij. Ook de "greone" beweging heeft haar steentje daartoe bijgedragen. Stilaan begint men in te zien, dat er nog andere waarden zijn dan een dikke pree, een auto, een TV en al dat consumptiegedoe. Hoe dat in zijn werk is gegaan, dat zal Jef Ulburghs ons haarfijn uit de doeken komen doen. Ken je Jef Ulburghs niet? Dat is zo eenvoudig als wat, je hoeft maar te komen luisteren. Hij zal je hele kleine vlammeke aanwakkeren tot een groot brandend en verwarmend vuur. En niet alleen woorden. Als er iemand is, die staat achter wat hij zegt, dan is het zeker hij. En hij biedt iets, dat waard is om er voor te vechten.

VRIJDAG, 24 FEBRUARI 1978, 20.15 uur, CULTUREEL CENTRUM NEERPELT.
 RELATIE TUSSEN JACHT EN NATUURBEHEER.

Het is al jaren oorlog tussen jagers en natuurbeschermers. Meestal als gevolg van onbegrip, onkunde, emotionele instelling, enz... Ir Swartenbroekx en Dr. Ives Lecocq, 2 ernstige en serieuze waarden, willen een brug slaan tussen beide groepen. Dit in de overtuiging dat praten meer oplost dan holle slogans en wederzijdse scheldpartijen.

Laat ons een positieve houding aannemen. Laat ons luisteren naar mensen, die iets te zeggen hebben. Vóór de natuur, in gemeenschappelijk overleg. En in alle sereniteit als beschaafde mensen of wat daarvoor doorgaat. Communicatie.... een magisch woord dat aangeeft wat mogelijk is door overleg.

VRIJDAG, 4 MAART 1978, 20.15 uur, AUDITORIUM BREE.
 HET RAPPORT VAN ROME, in het dagelijkse leven.

De Club van Rome, een groep particulieren uit alle werelddelen, is bezorgd. Zij fronst de wenkbrauwen over de toenemende dreiging van de vele problemen, waartegen de mensheid zich gesteld ziet. Zij nodigde in 1970 een groep wetenschappers uit een studie te maken. Het ging over de wisselwerking van een bepaald aantal factoren, die de aardse samenleving bedreigen. Doel was de grenzen te bepalen die aan de vermenigvuldiging van de mens en zijn materiele activiteit is gesteld.

Zij hebben op een wiskundige, dus objectieve wijze, aangetoond, dat men niet kan blijven knoeien. Er moet niet alleen hoogdringend iets aan gedaan worden, we moeten het ook werkelijk doen.

Marcel Verbeeck, wie kent en waardeert hem niet in onze kringen, zal met een sprankelende woordenvloed en talloze voorbeelden uit het dagelijkse leven van dit, dit ondermaanse een pasklare uitleg geven aan dit zware geval. Want ook wij, ik en gij, kunnen aan deze kar helpen duwen. Niemand is zonder zonde. Vanaan de basis moet de roze revolutie beginnen.

Kom, luister en pas toe.

Inrichting en organisatie: een samenwerking van Wereldscholen, NAL en ISIS, vzw.
 Tekst: jef leijssen.

De tijd van geven en krijgen is weer aangebroken. Al wie we lief hebben bedenken we met een cadeautje. Een fijne gewoonte waar niemand ongevoelig voor is. Houden we ze nog in ere? En denk er aan: geven is zeker zo plezant als krijgen.

Laten wij, natuurminnaars, ons echter bezinnen over de aanbiedingen. Zijn wij bestand tegen de rage nutteloze dingen? Laten ook wij ons vangen a/d verpakkingen? Moeten ook wij dikwijls, zoniet altijd, tot onze schade en schande ondervinden dat de vlag nooit de lading dekt? Denken wij a/d verpakking als verkwisting? Aan het feit dat we ze zelf moeten betalen? Aan de hoop nutteloze afval die overblijft? Aan al die bomen die daarvoor moeten sneuvelen?

Toch bestaat er ruime mogelijkheid om iets aan te bieden dat waardevol en nuttig is; dingen waar we jaren genoeg aan kunnen hebben. Mag ik iets suggereren?

Wat zou je denken van een goed stel waterdichte laarzen, in de wandel "botten" genoemd? Niet te klein aangemeten, maar wel juist gepast met "botsokken". Dan sla je nooit je voeten om en je hebt nooit kou. En je sokken blijven aan je voeten. Neem hoge, dan kan eens royaal door het natte gras of een waterplas marcheren.

Wat zou je zeggen v/e anorak? Water- en winddicht, niet te kort, voorzien van veel zakken met kleppen. Niet te nauw, lekker losjes zittend om in de winter van alles onder aan te doen. Eventueel met een uitneembare binnenjas voor de lange hete zomer. Ook een kap is niet te missen. Daar kan je lekker in wegduiken bij lang stilzittend observeren. En let op de kleur. Kaki of vuil groen is best geschikt. Dan val je niet op. Je wordt als het ware één met je omgeving, je verdwijnt in het niet. Je hebt een goeie schutkleur. Je wordt weer embryo van Moeder Natuur. Een helle kleur staat bovendien als een tang op een varken. Ze wekt alleen maar ergernis. het is een dissonant.

Voor wie v/e bloemeke houdt heb je daar "Het Chinees Lantarentje". Kent je het niet? Een miniscuul plantje, dat over de rand v/d pot lange hangertjes vormt. Het staat dan ook best op de rand v/e hoge kast. Het vraagt bijna geen zorg. Het staat daar altijd maar stillekens te groeien en lange dunne frele draadjes en niervormige blaadjes bij te maken alsof het niets anders te doen heeft. Ideaal om naar te kijken voor wie een beetje contemplatief is ingesteld. Een kalmerend voorbeeld voor wie té ambitieus en té perfectionistisch is. Van boven zijn de blaadjes zilvergroen en de onderkant is zacht lila. In september komen er ook lange buisvormige opgeplooide mauve bloempjes aan met bruine uitsteekseltjes. In de late nazomer komen er ook witte bollekens aan. Elk bolleke wordt weer een nieuwe aanleiding tot stille verwondering om zoveel

30.

Wanneer beginnen ze in België ook eens aan zoiets? Maar om zoiets rendabel te maken, moeten we dan eindelijk eens allen aan hetzelfde zeel gaan trekken. Maar dat is ook maar een kwestie van juist toegepaste reclamepsychologie. Kijk eens naar Nederland: 265.000 leden. Jaja, hou je maar vast en kijk maar niet zo dwaas. Dat kan tellen; dan heb je iets te zeggen, dan kan je je stem laten horen; dan kan je iets door-drukken; dan luisteren de heren die de stemmen nodig hebben. Zeg van de Hollanders wat je wil, maar op dat vlak kunnen wij ze niet aan. En er schijnt geen beterschap in het vooruitzicht, want hier schijnt het verstand niet te komen voor de jaren. Enfin, we zullen zien en maar doordoen.

Jef Leijssen.

Zwarte Piet, wiede, wiede, wiet,
ik hoor je wel,
maar ik zie je niet.
Wil de Sint mijn groeten doen,
leg wat in mijn lege schoen.
Zwarte Piet, wiede, wiede, wiet,
ik hoor je wel,
maar ik zie je niet.
Ilse Verlinden, (7 jaar).

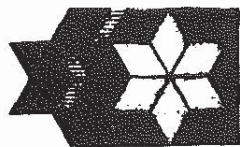
WIE GEEFT WAT HIJ HEEFT, IS WAARD DAT HIJ LEEFT.....

OUDEJAARSVOND.....

ALLEEN bij 't vuur, mijn mond nog aan de wijn,
de ogen moe van 't lezen in gedichten,
Had ooit het leven anders kunnen zijn,
dan wat het was: een jacht op droomgezichten?

Er vallen schoten, fluiten overkraait
op wallekanten 't kruisvuur veler wensen.
Het jaar is in een wimperslag verwaaid-
en bijna even vlug vergaan de mensen.

Door zeis en zandloop worden zij getemd
tot duisterlingen, die met angst verwachten.
Slechts hem is 't leven ongeremd,
die met zijn droom de dag durft overnachten.

Jan Engelman.
Uit: Het bezegeld hart. 1937.

TER GELEGENHEID VAN DE KERST- EN NIEUWJAARSDAGEN, WENST DE
WERKGROEP NATUURGIDSSEN LIMBURG U EN DE UWEN, EEN JAAR VAN PEIS
EN VREE, GEDULD EN BEZINNING, VAN INZET EN MOED VOOR ONZE ZAAK.
AAN ALLE ECHTE NATUURMENSEN, INTENS GELUK EN ONZE BESTE WENSEN.

.....NIEUWJAARSMORGEN.

Het jaar vangt aan en alle stormen slapen,
wat zal ik vragen van de aanstaande dagen?
Zal ik de harp ophangen bij mijn wapen?
Zal mijn fluit alleen het veld gewagen?
Of zal ik zwijgend gaan door nieuwe zonnen
langs de oever van de zee en schelpen rapen?
Een vreemde stilte is in mijn hart begonnen,
ik zie de maagden rank
en slank de knapen-
zelf ben ik grijs,
tot volte en vree verwonnen.

Albert Verwey.
Uit: Het zichtbaar geheim: 1915.

